

OVERDENKING t.g.v. de Zomeravond- ontmoeting op de Agnietenberg op 12 juni 2010

Tekst van

A.G.P.Cremers

Welkom allen. die de stilte van deze prachtige omgeving hebt opgezocht voor het samen overwegen van het gedachtengoed van Thomas , hier op de Agnietenberg, getooid met de charme en natuurlijk ook de romantiek van de plek, waar Thomas destijds door Gods inspirerende Geest grote dingen heeft volbracht.

Dat we hier jaarlijks samenkomen is niets minder dan het opnieuw beleven wat Thomas bedoeld heeft met zijn uitspraken.

Bij het lezen van zijn belangrijke werk "Over de Navolging van Christus"ervaar ik telkens weer dat Thomas voortdurend geput heeft uit de rijkdom van de H.Schrift. Dat feit is in steen vastgelegd in dit prachtige herdenkingsmonument, zoals u ziet, in de verwijzing naar de grote Evangelisten :Matheus,Marcus, Lucas en Johannes.

Het spreken van Thomas in zijn fameuze geschriften, in zijn omgang met kloosterlingen . novicen en de bewoners van deze streek, dat spreken is niets anders dan zijn eigentijdse boodschap op de solide basis van de H.Schrift. Het verschil is , naar ik meen te mogen zeggen, dat de H.Schrift ons meer indirect onderricht via de Heilsgeschiedenis van de Bijbel en Thomas dat veel directer doet door zich op zeer persoonlijke wijze te richten op onze houding en handelen.

Een van de belangrijkste thesen van zijn boodschap kan men, vrij vertaald, als volgt omschrijven:

De mens leeft in deze bedrijvige, hektische wereld, waarin hij niet alleen strijdt voor zijn bestaan, om te overleven, maar daarnaast ook om zijn egoïstische ambities en uitdagingen na te jagen en zijn belangen en carrière te verdedigen, of het nu gaat om bezit, aanzien of kennis, dat doet er niet toe.

Thomas zegt daarover: "Alleen oog hebben voor het leven van nu, m.n. dat van jezelf en niet voorzien wat komen gaat (na dit leven), dat is eigenlijk het volgen van een waan-idee [Boek I, 1,(17 en 18)]."

Voor de economische crisis van vandaag maakt nog eens duidelijk dat we bovenmate verstrikt zijn geraakt in vergankelijke zaken, dat we verzekerd willen zijn van bescherming tegen allerlei risico's, dat we alleen maar succes willen en tegenslag niet dulden; we leven b.v.vaak zeer ongezond, maar willen toch de beste gezondheidszorg, en niet minder.

Het valt mij op dat Thomas deze gehechtheid aan het uiterlijke, de buitenkant van het leven, karakteriseert als onze grote zwakte en hij stelt daar tegenover dat wij ons moeten richten op de "binnenkant"van het leven, het onvergankelijke.

Dat is wat hij bedoelt als hij ons uitnodigt tot navolging van Christus of, anders gezegd, tot het uitbeelden van Christus.Dat is nl.zijn "vertaling" van de Evangelische Boodschap, naar Christus'eigen Woord: " Laat alles in de steek, neem je kruis op en volg Mij" [Matheus 10] .

In Boek II licht Thomas dit toe in alle toonaarden en dat heb ik ervaren als zo fundamenteel, dat ik het beschouw als de kern van zijn gedachtengoed.Het maakt ons vooral ervan bewust dat wij voor de belangrijke keuze staan; kiezen voor het vergankelijke leven of voor de navolging van Christus.

De H.Schrift geeft een prachtig voorbeeld van de ontdekking van die binnenkant van het leven door iemand, die het toenmalige publiek allerminst in staat achtte daar oog voor te hebben.

Het gaat over Zacheus ! (Lucas 19).

Een aanstekelijk verhaal , als een sprookje met een happy-end. Een sprookje dat beschrijft wat Jezus zoal meemaakt bij Zijn heilzame rondgang door die streek in de buurt van Jerusalem en Jericho. In dit geval de verrassende ommekeer in iemands leven, iemand die

plots die binnenkant ontdekt. Het is een verhaal waar een krachtige symboolwerking vanuit gaat.

Jezus trekt Jericho binnen , omstuwd door armen, zieken en behoeftigen en mensen die zich bedrogen of bedreigd voelen, die hulp vragen aan Jezus, de fameuze Wonderdoener. Als bij een optocht staat er een dichte haag mensen langs de weg.

Je kunt er niet meer door. De schatrijke tollenaar Zacheus staat er ook ; hij wil die Jezus wel een van dichtbij zien; wat is dat toch voor iemand ? Zacheus, klein en corpulent kan er niet door, maar is zo nieuwsgierig dat hij vooruitholt , een vijgenboom uitzoekt langs de straat, die door zijn wijd uitstaande takken wellicht te beklimmen is, en slaagt erin, ondanks zijn onhandigheid, zijn lijf naar boven te werken ; daar zit hij hoog op zijn provisorische tribune en gluurt tussen de takken door naar wat komen gaat.

Al zou hij maar een glimp van die Jezus op kunnen vangen, dan zou hij al content zijn. Maar het loopt anders. Jezus ontdekt die kleine nieuwsgierige in die vijgenboom boven de menigte en roept hem toe: "Zacheus, ik kom bij jou op bezoek, ik neem mijn intrek bij jou." Misschien had Jezus wel zin in een glaasje en een hapje, misschien wilde hij daar ook wel logeren.

Zacheus was met stomheid geslagen, niet vanwege die plotselinge gast; hij had zeker genoeg onder de kurk en er was ook wel een heerlijke schapenbout en allerlei lekkers voorhanden en hij had personeel genoeg om het klaar te maken. Maar dat hij zo plotseling herkend werd en zelfs als gastheer voor die Jezus mocht optreden; dat overrompelde hem !

Jezus, van Zijn kant, had zijn nieuwsgierigheid al lang ontdekt, maar voelde ook dat er meer aan de hand was met die Zacheus. Deze excuseert zich al aan de voordeur bij Jezus vanwege zijn slechte reputatie, omdat hij bekend staat als een rijke stinkerd en zelfs als woekeraar en bedrieger en hij put zich uit in argumenten voor zijn goede kant en wil dan ook bewijzen dat hij het toch goed meent met zijn klanten en ze niets tekort wil doen , ze zelfs zo nodig schadeloos stelt, en dat hij ook veel aan de armen geeft.

Met zo'n pleidooi n.b. wordt Jezus door hem ontvangen. Dat geroddel over zijn slechte reputatie moet Zacheus dan ook heel erg dwars hebben gezeten .

De Evangelist Lucas geeft aan Zacheus hier, duidelijk, een geweten, een schuldgevoel! Jezus voelt bij hem dan ook spijt en bezorgdheid, want hij wordt door het publiek en zeker de Farizeeën en Schriftgeleerden luid veroordeeld. Dat is bij Zacheus in feite allemaal zorg voor uiterlijke dingen.

Maar Jezus merkt in dat opgewonden gesprek dat tegelijkertijd bij Zacheus ruimte ontstaat voor zelfkritiek, dat er vertrouwen groeit ,dat er een vonk overslaat, een flits van genegenheid voor zijn gast en die wordt door Jezus beantwoord met een intense liefdevolle "omhelzing", die voelt als een warme douche !

Kennelijk neemt Jezus hem meteen op in Zijn Heilsplan met de mensen, want Hij is gekomen om te redden wat verloren was. Dat is voor Zacheus een grote troost en ook een opluchting.

En daarop drinken ze dan, wellicht, een goed glas wijn uit zijn welvoorzene kelder. .

Dat is het verhaal van Zacheus, dat ik hier vertel omdat het illustreert hoe in een mensenhart door Gods ingrijpen plotseling dat licht ontstaat, dat perspectief op wat werkelijk van belang is, wat er werkelijk toe doet , het onvergankelijke, de ontmoeting met die andere werkelijkheid, die van de Schepper.

Op de achtergrond speelt waarschijnlijk ook dat bij Zacheus een diep verlangen bestaat naar de zegenende handen van die Jezus, Die wat kan veranderen aan dat grote onbehagen, dat hij voelt over zijn leven, waarvan hij zich zozeer bewust is dat hij er niet over kan zwijgen.

Dat Hij hem nu speciaal uitkiest voor dat oponthoud in Jericho, die ontmoeting, is dan ook te mooi om waar te zijn., dat is op zich al een wonder: want terwijl Zacheus, in zijn misère en schuldbewustzijn, God zoekt met de verwachtingen die hij daarbij heeft, komt God zelf naar hem toe !

Dat is ook de visie van Thomas als hij zegt dat God, binnen Zijn hechte relatie met ons mensen, tot ons spreekt in ons binnenste als onze Schepper, die ons intens liefheeft. Hij draagt ons immers continu over de puinhopen van ons leven, doordrenkt ons leven helemaal.

Bij die zoektocht naar die binnenkant van ons leven leidt dat spreken van God en de inspanning onzerzijds om te luisteren en te verstaan ook naar een waarachtige ontmoeting met Hem. Dat is het grote geheim van het leven van ons allemaal !

In het Boek der vertroosting (IVe) staat de volgende tekst, die op dat spreken betrekking heeft; daarop wil ik U attenderen:

“Zalig, heel zeker, de oren die niet de stem buiten horen schallen , maar die de waarheid van binnen horen onderrichten (IV, 1, 3-5).

Dat onderricht moeten wij wellicht zien als een introductie in Gods werkelijkheid, in Gods universum, in het onvergankelijke, waarin Hij ons uitnodigt te leven, “en dat leven dan ook te continueren in het Eeuwige Leven”, voeg ik er nog voorzichtig aan toe !

Deze tekst heeft mij zeer geemotioneerd, want je raakt hier aan het Eeuwige Leven. Luisteren is zowiezo al een kunst , het vraagt om concentratie en de wil om te begrijpen . Luisteren veronderstelt het je openstellen voor de Goddelijke werkelijkheid en het loslaten van de menselijke logica, want die staat het geraakt worden door Gods Woord in de weg. Dat betekent volgens Thomas, het zij nogmaals gezegd, dat je de moeizame weg zult moeten volgen om je los te maken van je dagelijkse zorgen, je zogenaamde prioriteiten, zelfs van je eigen ervaringswereld en het kluwen van je criteria waarmee je anderen de maat neemt en situaties beoordeelt.

Je moet stil worden van binnen, leeg worden wil je Gods spreken kunnen horen en beluisteren.

Dat is voor ons geen sinecure en dan zijn we in goed gezelschap, want uit de H.Schrift weten we al dat apostelen en leerlingen, die dagelijks met Jezus omgingen, Hem vaak niet begrepen, dwz de dimensies van Zijn boodschap niet hebben doorzien en Farizeeën en Schriftgeleerden al helemaal niet.; die hadden hun eigen denkkaders, waar zij niet buiten traden en vooral hun eigen belangen en hun “professionaal lawaai”, dat hun brein zo verstopte dat ze de Goddelijke diepte van Jezus’woord niet konden bevatten.

Thomas spreekt herhaaldelijk over dat zich losmaken van het uiterlijke om innerlijk Gods Woord te kunnen verstaan, want het feit dat wij bestaan en leven impliceert al de intieme nabijheid Gods, hoe dan ook. Het volgende citaat uit “Nuchtere Mystiek, K.Waayman” drukt dat heel karakteristiek uit :(citaat 1)

“Wij leven immers in een zodanige relatie met God, dat Hij in die relatie (nog) intiemer met ons bestaan verbonden is dan wij met onszelf “.

Thomas geeft toe dat om die stem van God te verstaan een diepgaand omvormingsproces nodig is, waarin wij zo losgemaakt worden van onze eigen denk- en belevingswereld dat wij Gods stem kunnen verstaan en daarin Zijn nabijheid beleven.

Beste Mensen, Pelgrims, ik ben hier al een hele tijd aan het woord en u zult zich afvragen wat Gods spreken , waarover hier diepgaande gedachten zijn ontwikkeld, voor mij persoonlijk heeft betekend ?

Heb ik in mijn leven iets ervaren van dat dilemma : verstrikt te zijn in het vergankelijke of een relatie met God opbouwen, Die naar het woord van Thomas in mij leeft. Natuurlijk is dat ook voor mij ook zeer actueel en ik denk voor iedereen die zijn best doet God te zoeken.

Bovendien heb ik mij daarin zo nu en dan verdiept vanuit mijn intense relatie met gezondheidszorg en sociaal aangrenzende gebieden. Dan dringt zich natuurlijk dat vraagstuk op in hoeverre gezond zijn, en gezond leven en op tijd een dokter raadplegen , in hoeverre is dat een bezig zijn met het vergankelijke, waarvan we ons moeten bevrijden.

Ik vind dat gezondheid en natuurlijk ook andere goede eigenschappen gaven Gods zijn en zorg daarvoor behoort tot de vanzelfsprekende plichten van de mensen ,maar daarnaast zijn

er zoveel andere belangen, die alleen maar te maken hebben met die buitenkant waarvan men ongetwijfeld afstand kan nemen, zoals Thomas bepleit, maar redelijke en consequente zorg voor je gezondheid kan voor mij geen laakbare zaak zijn, integendeel. Dan is er ook de zorg voor zieken, de zorg voor allerlei vormen van menselijk leed, waarvoor een zwaar beroep wordt gedaan op onze medemenselijkheid en naastenliefde. Ik denk dat daarin die nabijheid Gods van fundamentele betekenis is.

Ik moet u wel bekennen dat het lezen van Thomas iets met je doet, je verandert erdoor, je wordt waakzamer door deze best moeilijke materie en dat geeft Thomas zelf ook toe. Hij zegt nl. dat om die stem van God te verstaan dat diepgaand omvormingsproces nodig is. Dat vraagt enerzijds voortdurende inspanning, waar ook ik natuurlijk tegenop zie, anderzijds betekent het dat het tot in den treure proberen God stap voor stap beter te verstaan ook een grote troost is, als je er maar van bewust blijft dat ook God in jou werkt; daar valt onze inspanning bij in het niet! Dat is de troost die Thomas bedoelt, de "Vertroosting", wanneer Gods spreken in ons wordt verstaan:

GODS SPREKEN IN ONS, GODS NABIJHEID IN ONS

is dan een ons overstelpende troostvolle werkelijkheid, maar je moet er wel iets voor doen: nl. je zelf vergeten!

Dat is niet zo gemakkelijk!

Citaat1) uit K.Waayman, Nuchtere Mystiek, hst 14 Jos Huls.